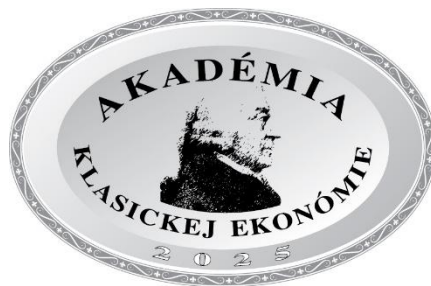

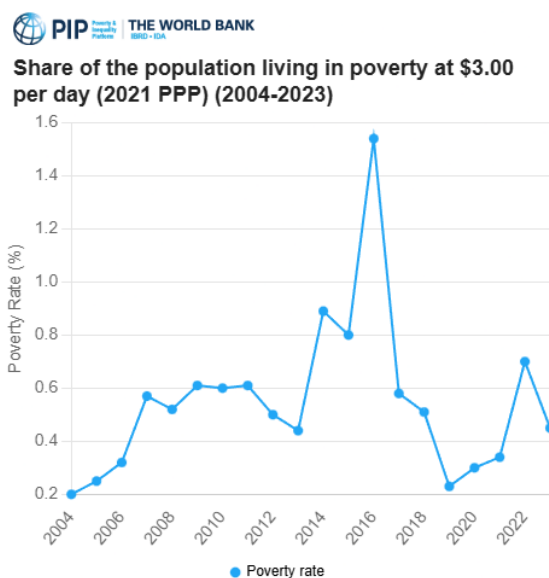
AKADÉMIA KLASICKEJ EKONÓMIE 2025

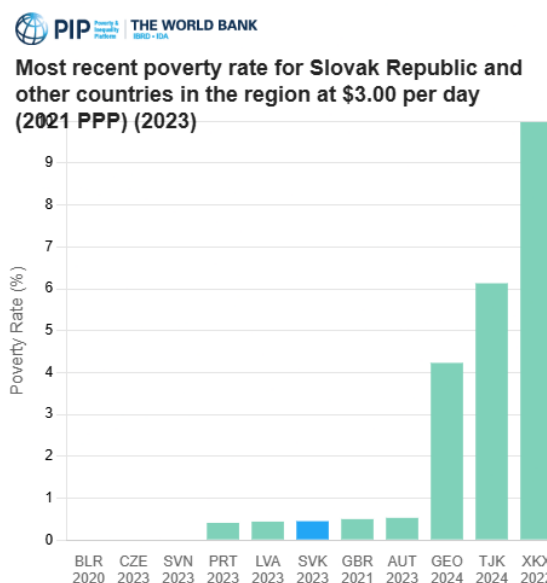
Bohatí chudobní

Socialisti bežne používajú existenciu chudobných ľudí ako dôvod pre socializmus a tvrdia, že ich starosť o chudobných ukazuje súcit a vysokú morálku. Keďže téma chudoby je kľúčovým bojiskom v boji socializmu proti kapitalizmu, je pre nás podstatné skúmať, čo chudoba je, koľko jej v skutočnosti je a ako ju môžeme reálne odstrániť.

Na Slovensku je podľa Svetovej Banky aktuálne 0,45% ľudí, ktorí žijú v absolútnej chudobe (menej ako 3 doláre/deň). V porovnaní so susednými krajinami a aj inými európskymi krajinami sme na tom ale stále dobre.¹

World Bank (2025), Poverty and Inequality Platform (version 20250930_2021_01_02_PROD) [data set]. pip.worldbank.org. Accessed on 2025-11-22

World Bank (2025), Poverty and Inequality Platform (version 20250930_2021_01_02_PROD) [data set]. pip.worldbank.org. Accessed on 2025-11-22

A aj v porovnaní s krajinami ako napr. USA, kde miera chudoby dosahuje 1,25%.²

Väčšinou, keď počujeme o chudobných ľuďoch, predstavíme si veľkú skupinu ľudí bez jedla a prístrešia. V skutočnosti však väčšina kapitalistických krajín, ako sú Spojené štáty a krajiny EÚ, nie je v takom stave. V skutočnosti mnoho týchto ľudí vlastní domy/byty, autá, elektroniku a nemá problém s jedlom. Napríklad podľa údajov Eurostatu pripadalo na Slovensku v roku 2023 na domácnosť 1,54 auta, čo je viac ako priemer únie – 1,28.³

Najväčší problém je v definícii. Európska Únia definuje ako chudobného niekoho, kto zarába menej ako 60% mediánu v krajine. Pre Slovensko ako celok by to znamenalo podľa údajov z roku 2024, že každý kto zarába pod 860 EUR v hrubom by sa definoval ako chudobný. V Bratislavskom kraji by to dokonca bolo pod 1044 EUR. Tieto sumy ale stačia na pokrytie základných potrieb a častokrát aj potrieb navyše (napríklad mobilný telefón), takže len veľmi ťažko môžeme týchto ľudí považovať za chudobných.⁴

¹ World Bank - <https://pip.worldbank.org/country-profiles/SVK>

² World Bank - <https://pip.worldbank.org/country-profiles/USA>

³ Report on the impacts of ETS2, the identification of vulnerable groups and stakeholder engagement plans - https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/4466/sk_dlv2_final_report_akt.pdf, strana 15

⁴ Štatistický úrad SR - Hrubá mzda a medián s ďalšími popisnými štatistickými charakteristikami - <https://statdat.statistics.sk/>

Ukazovateľ		2024								
		Priemerná hrubá mesačná mzda EUR	Popisné štatistické charakteristiky za dopočítaný súbor EUR							
			5. percentil (x5)	1. decil (x10)	1. kvartil (x25)	medián (x50)	3. kvartil (x75)	9. decil (x90)	decilový podiel (x90/x10)	95-percentný interval spoľahlivosti
Slovenská republika	Spolu muži a ženy	1 748,0	715,0	806,0	1 061,0	1 434,0	1 986,0	2 733,0	3,4	1,8
	Muži	1 926,0	743,0	853,0	1 145,0	1 552,0	2 170,0	3 044,0	3,6	3,2
	Ženy	1 572,0	674,0	772,0	1 000,0	1 332,0	1 812,0	2 425,0	3,1	1,8
Bratislavský	Spolu muži a ženy	2 194,0	716,0	857,0	1 231,0	1 740,0	2 507,0	3 588,0	4,2	4,6
	Muži	2 458,0	748,0	881,0	1 328,0	1 904,0	2 798,0	4 074,0	4,6	7,9
	Ženy	1 929,0	685,0	820,0	1 170,0	1 606,0	2 234,0	3 064,0	3,7	4,8
Trnavský	Spolu muži a ženy	1 626,0	728,0	800,0	1 047,0	1 399,0	1 866,0	2 443,0	3,1	7,1
	Muži	1 796,0	751,0	866,0	1 159,0	1 531,0	2 054,0	2 716,0	3,1	13,9
	Ženy	1 467,0	699,0	763,0	980,0	1 294,0	1 689,0	2 189,0	2,9	4,7
Trenčiansky	Spolu muži a ženy	1 621,0	739,0	851,0	1 067,0	1 388,0	1 832,0	2 457,0	2,9	4,0
	Muži	1 815,0	796,0	933,0	1 185,0	1 548,0	2 053,0	2 711,0	2,9	6,6
	Ženy	1 423,0	707,0	804,0	980,0	1 255,0	1 615,0	2 110,0	2,6	4,3
Nitriansky	Spolu muži a ženy	1 586,0	696,0	800,0	1 003,0	1 347,0	1 799,0	2 414,0	3,0	4,0
	Muži	1 743,0	742,0	839,0	1 080,0	1 459,0	1 960,0	2 662,0	3,2	6,6
	Ženy	1 433,0	649,0	755,0	958,0	1 256,0	1 656,0	2 152,0	2,8	4,3
Žilinský	Spolu muži a ženy	1 649,0	707,0	826,0	1 066,0	1 396,0	1 891,0	2 499,0	3,0	5,7
	Muži	1 847,0	751,0	886,0	1 200,0	1 557,0	2 116,0	2 752,0	3,1	10,7
	Ženy	1 455,0	648,0	780,0	988,0	1 260,0	1 652,0	2 191,0	2,8	4,1
Banskobystrický	Spolu muži a ženy	1 549,0	699,0	790,0	1 016,0	1 330,0	1 779,0	2 358,0	3,0	3,9
	Muži	1 657,0	748,0	851,0	1 082,0	1 398,0	1 869,0	2 527,0	3,0	6,2
	Ženy	1 453,0	608,0	751,0	958,0	1 270,0	1 697,0	2 240,0	3,0	4,8
Prešovský	Spolu muži a ženy	1 454,0	705,0	752,0	934,0	1 253,0	1 667,0	2 189,0	2,9	3,5
	Muži	1 519,0	721,0	753,0	971,0	1 315,0	1 719,0	2 278,0	3,0	5,5
	Ženy	1 393,0	648,0	750,0	908,0	1 203,0	1 621,0	2 116,0	2,8	4,2
Košícký	Spolu muži a ženy	1 661,0	717,0	792,0	1 037,0	1 398,0	1 935,0	2 544,0	3,2	4,0
	Muži	1 781,0	718,0	789,0	1 092,0	1 494,0	2 067,0	2 742,0	3,5	6,4
	Ženy	1 535,0	704,0	793,0	1 002,0	1 313,0	1 794,0	2 333,0	2,9	4,8

Poznámka:

Zdroj údajov:

Štatistický úrad SR (Výberové zisťovanie o štruktúre miezd v SR)

Podľa štatistického úradu spadalo do tejto kategórie v roku 2024 18,3 % obyvateľov, čo predstavuje viac ako 980-tisíc ľudí na Slovensku.⁵

Ak by sme mali porovnávať chudobných na Slovensku s tými v naozaj chudobných krajinách (ako napríklad krajiny Afriky, prípadne niektoré krajiny južnej Ameriky), uvidíme priepastný rozdiel. Chudobní v týchto krajinách žijú v chatrčiach, často postavených z odpadu, nemajú pravidelné jedlo, niektorí ani prístup k čistej vode. Nemajú ani jednoduchú elektroniku a jedlo si často varia v peci na ohni. Z pohľadu týchto ľudí si žijú slovenskí chudobní v luxuse.

Rozdiel medzi chudobnými v kapitalistických krajinách a chudobnými v nekapitalistických krajinách nevznikol náhodou. Sloboda, ktorá v kapitalistických krajinách existuje, viedla k väčšiemu množstvu investovaného kapitálu na jedného pracujúceho. To znamená, že pracujúci môžu vyprodukovať oveľa väčšie bohatstvo (majetok) pre seba, svoju rodinu a aj pre zvyšok spoločnosti. V krajinách, kde dnes kapitalizmus neexistuje, alebo je iba v rannom štádiu, chudoba skutočne znamená, že nie je dostupná žiadna práca a neexistuje spôsob, ako by človek mohol zlepšiť svoju životnú situáciu alebo si ju aspoň udržať.

Ako môžeme vidieť, v kapitalizme takmer nikto v tomto zmysle nie je chudobný. Každý, kto nie je mentálne alebo fyzicky postihnutý, môže, ak chce, pracovať a mať príjem (okrem prípadov, keď mu v tom bráni štát svojimi regulačnými zásahmi). V dnešnom svete nie je chudoba spôsobená kapitalizmom, ale práve jeho absenciou.

Aj keď vďaka kapitalizmu neustále rastie životná úroveň, poukazujú socialisti na chudobných ako na dôkaz toho, že kapitalizmus zlyhal a treba bohatstvo v spoločnosti nejakým spôsobom prerozdeliť, aby sa vyrovnal rozdiel medzi chudobnými a bohatými. Keďže vo väčšine krajín

⁵ Štatistický úrad SR - Chudoba a jej dimenzie na Slovensku v roku 2024 - <https://slovak.statistics.sk/>

sa do 60% mediánu zmestí celkom slušná časť voličov, je pre politikov veľmi výhodné strašiť chudobou a presúvať peniaze v podobe rôznych dávok, či dotácii práve tejto skupine.

Aj keby sme sa naozaj sústredili na týchto spodných 18% na Slovensku, mali by sme veľký problém identifikovať naozaj chudobných ľudí, pretože táto skupina nie je stála. Ľudia v tejto skupine sa neustále obmieňajú, niektorí z nej zmiznú, pretože sa im začne dariť lepšie a niektorí do nej pribudnú kvôli krátkodobým problémom. Ale naozaj málo ľudí je v tejto skupine dlhšiu dobu a naozaj skoro nikto nie je v tejto skupine väčšinu svojho života. Veľká časť sa naopak dokáže dostať v priebehu niekoľkých rokov do top 20% spoločnosti. To znamená, že veľa ľudí sa dokáže z chudoby dostať rýchlo a dokonca chudobní bohatnú oveľa rýchlejšie ako bohatí. Na Slovensku sa nerobili podobné výskumy, ale napríklad z USA existuje „*By Our Own Bootstraps*“ od W. Micheala Coxa a Richarda Alma.⁶ Ďalším problémom je vôbec porovnanie na úrovni hrubého príjmu, do ktorého sa nezarátava majetok a rôzne štátne dotácie a dávky. Keby sme zárali aj tieto príjmy a vlastníctvo, klesol by pomer chudobných na oveľa nižšie čísla, čo by ale bolo proti zámerom politikov. Aj kvôli týmto dôvodom, sú údaje zo štatistického úradu značne skreslené, a treba ich brať s veľkou rezervou.

Hoci skutočne existujú ľudia, ktorí sú v úzkych a potrebujú okamžitú pomoc, väčšina ľudí, ktorých nazývame „chudobní“, nie sú až tak chudobní, ako ich vykresľujú antikapitalisti. Záleží na tom, s kým chudobných porovnávame — v porovnaní s ľuďmi z tretieho sveta sa môžu americkí chudobní javiť ako bohatí. Socialisti sa snažia ukázať, že chudobných je oveľa viac, než v skutočnosti je, aby mohli ospravedlniť „krádeže“ peňazí bohatých a „vyrovnávanie“ spoločnosti. Keď hovoríme o chudobných ľuďoch, mali by sme hovoriť len o tých, ktorí sú fyzicky neschopní pracovať a postarať sa o seba, nie o celých spodných 20 percentách, ktoré predstavujú celosvetovo desiatky miliónov ľudí.

Jedným z problémov boja s chudobou je aj minimálna mzda. Minimálna mzda zvyšuje cenu práce do bodu, keď si spoločnosti nemôžu dovoliť najímať všetkých pracovníkov, ktorých predtým najímali, keďže majú obmedzené množstvo zdrojov, ktoré môžu použiť na mzdy. Mnohé organizácie a aj jednotlivci pochopili už dávno, že minimálna mzda v skutočnosti bráni zamestnanosti, pretože limituje počet ľudí, ktorých môže firma najat' za rovnaký obnos peňazí.

7

Zoberme si dopytovú stranu trhu práce. Firmy budú zamestnávať menej pracovníkov, ak vláda kriminalizuje dobrovoľné dohody pracovať za menej než 15 euro na hodinu. Toto je neprekvapivý a všeobecne akceptovaný fakt takmer pri akomkoľvek inom trhu. Ak sa cena jablák zdvojnásobí, ľudia kupujú menej jablák. Kúpia namiesto nich viac pomarančov. Zamestnávateľia robia to isté. Pri minimálnej mzde začnú nakupovať viac strojov. Dôsledkom je menej pracovných miest.

Teraz sa pozrime na ponukovú stranu trhu práce, kde vyššia minimálna mzda láka do pracovného trhu nových pracovníkov — napríklad vysokoškolákov, ktorí by inak zostali dobrovoľne nezamestnaní. Dôsledkom je viac uchádzačov o prácu.

⁶ By Our Own Bootstraps – W. Michael Cox, Richard Alm - https://www.researchgate.net/profile/Richard-Alm-2/publication/5029661_By_our_own_bootstraps_economic_opportunity_and_the_dynamics_of_income_distribution/links/5d5ee3dc92851c3763735996/By-our-own-bootstraps-economic-opportunity-and-the-dynamics-of-income-distribution.pdf

⁷ Napr.: Association of Community Organizations for Reform Now v. Department of Industrial Relations (1995) - <https://law.justia.com/cases/california/court-of-appeal/4th/41/298.html>

Menej pracovných miest plus viac uchádzačov o prácu znamená, že viac ľudí bude hľadať prácu, než je dostupných pracovných miest — prebytok práce. Inými slovami, minimálna mzda vytvára „trh priaznivý pre kupujúceho“ (buyer's market) na trhu práce, pretože spôsobuje, že uchádzači stoja v rade pred zamestnávateľmi, ktorí majú obmedzený počet pracovných pozícií.

Pri minimálnej mzde nemôže zamestnávateľ povedať: „Kto bude pracovať za 14,95?“ Ak by to urobil, je z neho zločinec; doslova by porušoval zákon. Keďže si nemôže jednoducho vybrať najochotnejších uchádzačov, potrebuje nejaký iný spôsob, ako si vybrať spomedzi svojich uchádzačov. Keď máte na trhu práce prebytok pracovnej sily a minimálna mzda nedovolí cenám prispôbiť sa, zamestnávateľ si vyberá z tohto prebytku na základe osobných preferencií. Tie môžu zahŕňať rasu, pohlavie, rod, náboženstvo alebo iné osobné charakteristiky, ktoré majú len málo spoločné s produktivitou. A v minulosti to tak skutočne aj bolo. Keď je uchádzačov o prácu viac než dostupných pracovných miest, predsudkami vedený zamestnávateľ nesie len malú cenu za to, že odmietne prijať člena skupiny, ktorú nemá rád. Vie, že niekto ďalší v skupine uchádzačov bude z jeho preferovanej skupiny.⁸

Ďalším argumentom proti minimálnej mzde je aj fakt, že skoro nikto nezostáva na pozícii s minimálnou mzdou dlhodobo. Väčšinou ide o študentov, ktorí vstupujú na trh práce, alebo ľudí s minimálnou kvalifikáciou. Každý z nich sa vie po niekoľkých mesiacoch praxe a samo vzdelávania uchádzať o prácu s vyššou mzdou, takže reálne na pozíciách s minimálnou mzdou zostávajú iba ľudia, ktorým to vyhovuje a ktorí nemajú túžbu sa posúvať ďalej, či už z dôvodu lenivosti, alebo vypočítavosti. Títo ľudia totiž vedia, že bez ohľadu na to, ako kvalitne budú robiť majú štátom garantovanú výšku príjmu, ktorá sa navyše takmer každý rok zvyšuje.

Týmto sa dostávame k ďalšiemu problému, ktorý prispieva k zvyšovaniu „chudoby“ v spoločnosti a tým sú rôzne štátne dotácie a dávky. Štáty naivne veria, že problém chudoby sa dá vyriešiť tým, že dáme ľuďom viac peňazí. A tak každý rok lejú do rôznych sociálnych programov miliardy, ktoré sa nenávratne stratia a nemajú žiaden efekt na znižovanie chudoby. Práve naopak, lákajú do tohto systému každoročne viac a viac ľudí, ktorí pochopili, že môžu dostávať peniaze bez toho, aby museli pohnúť prstom, stačí keď ich nejaký úradník označí ako chudobných.

Každý pokus o rozdelenie zdrojov v rámci spoločnosti vždy bude viesť k zničeniu kapitálu, vyššej nezamestnanosti a nižším príjmom. Takisto sa nikdy nepodarí zlikvidovať „chudobu“, keďže vždy budú ľudia, ktorí sú chudobnejší a ľudia, ktorí sú bohatší. Okrem toho politici a štátni úradníci majú záujem o to aby chudoba zostala. Závisia na tom ich platy, pracovné miesta a možnosť prerozdeľovať obrovské množstvá peňazí, čo so sebou prináša aj veľký potenciál pre korupciu. Veď keby nebola chudoba a každý by mal prácu, načo by sme potrebovali ministerstvo práce? Načo by sme potrebovali dávky a odvody do štátnej kasy? Prečo by sme nemohli znížiť dane? A pre to politici budú vždy tvrdiť, že počet chudobných sa zvyšuje a budú ohýbať dáta, aby to tak zostalo, pretože skutočným cieľom nie je, aby chudoba zmizla, ale aby sa zvýšila závislosť na štáte a narástli štátne príjmy cez rôzne dane a odvody, keďže treba stále na viac peňazí na boj s chudobou.

Veľa voličov je priamo napojených na tento systém, či už tým, že tieto dávky poberá, alebo má nejaký iný prospech z ich prerozdeľovania, takže je veľmi ťažko tento systém zmeniť. Ale

⁸ Minimum Wage, Maximum Discrimination - <https://mises.org/mises-wire/minimum-wage-maximum-discrimination>

nejaké riešenia skutočne existujú, aj keď ich implementácia by vyvolala v mnohých ľuďoch odpor a nechť. Veľmi málo ľudí sa zamýšľa nad tým prečo sú chudobní skutočne chudobní. Ale keď sa nad tým zamyslíme, pridáme na to, že väčšina ľudí sa nachádza vo svojej situácii preto, lebo v nej buď chcú byť, alebo sa do nej dostali vlastným pričinením, či už zlými rozhodnutiami (či už životnými, alebo kariérnymi). Len veľmi málo ľudí sa naozaj nachádza vo zlej situácii, bez možnosti úniku a bez toho, žeby ju aspoň do istej miery spôsobili. Mnoho ľudí si myslí, že je to nemorálne súdiť ľudí, ktorí sú v zlej situácii a že ich treba podporiť bez ohľadu na to ako sa tam dostali, ale v skutočnosti to nie je tak. V skutočnosti, tým u týchto ľudí vytvárame zlé návyky, že nemusia nič robiť a budú dostávať peniaze.

Ľuďom, ktorí sú dobrovoľne chudobní, netreba pomáhať, lebo títo ľudia sú spokojní so svojou situáciou a s tým kde sú. Keby neboli, tak by s tým niečo spravili. Ľudia, ktorí sa ocitli v zlej situácii vlastnou vinou, tiež nemajú nárok, maximálne tak na naštartovanie nejakej činnosti, ktorá im umožní postaviť sa naspäť na vlastné nohy, ale určite nie na dlhodobú podporu.

Presun bohatstva od bohatých k chudobným znižuje celkové bohatstvo oboch skupín, predovšetkým však skupiny chudobných. Každá krajina, ktorá sa niekedy pokúsila o seriózne vyrovnanie príjmov svojich občanov, skrachovala, pretože vynútená rovnosť občanov znižuje motiváciu bohatých investovať kapitál a namiesto toho podporuje spotrebu. Navyše, čím viac ľudí sa rozhodne prijímať peniaze od štátu, tým menej zostane tých, ktorí vytvárajú skutočné bohatstvo, a nakoniec ich nebude dostatok na to, aby pracovali sami na seba a zároveň podporovali občanov závislých od štátu. Systém sa zrúti a chudoba dopadne na všetkých.

Socializmus a komunizmus sa vždy falošne prezentujú ako systémy rovnosti a slobody pre všetkých občanov, ale vždy viedli k ekonomickému úpadku pre všetkých (okrem vládnucich kruhov). Dnes zažívame čiastočný socializmus v kombinácii s kapitalizmom, kde sa vlády snažia uzurpovať čo najviac právomocí na seba a ochudobniť ľudí o možnosť voľby. Toto nastavenie vždy viedlo k stagnácii alebo pomalému úpadku ekonomickej výkonnosti, ktorý zažívame aj dnes.

Široká verejnosť nerozumie tomu, že zobrať peňazí bohatým má veľmi reálny a negatívny ekonomický dopad. Predstavuje akési ekonomické vákuum, kde nedochádza k zmene objemu kapitálu na pracovníka a ich zodpovedajúcich miezd. Myslí si, že bohatstvo vytvára vláda, a nie podnikateľská sféra, a že im ho poskytuje. Vládu vníma ako toho, kto mŕňa, a nie ako toho, kto ostatným berie.

Prvým krokom k náprave tohto stavu by bolo úplne zrušenie inštitútu minimálnej mzdy (a nielen tej, ale aj väčšiny zákonov týkajúcich sa trhu práce). Tým by sa dosiahlo, že jediní ľudia, ktorí by ostali nezamestnaní, by boli tí, ktorí pracovať nechcú. Všetci ostatní by si našli prácu za nejakú mzdu, lebo by to pre nich bolo výhodnejšie ako zostať doma. Argumentom, ktorý často zaznieva v týchto diskusiách je, že potom by firmy mohli vykorisťovať zamestnancov. Toto však nie je pravda, keďže firmy by museli nastaviť platy na takú sumu, za akú by sa ľudom oplátilo pracovať, aby dosiahli s nimi dohodu. Firmy, ktoré budú mať príliš nízke platy, prídu o zamestnancov. Tí sa presunú ku konkurencii, ktorá ponúka lepšie podmienky.

Ďalším krokom by malo byť zrušenie všetkých dotácií a prídavkov. Tým by sa zvýšili reálne mzdy, keďže peniaze vybrané na odvody by ľudia mohli použiť na kúpu iných hodnotnejších vecí.

Skutočné bohatstvo je tvorené iba cez produkciu. A tak jediná možnosť, ako pomôcť chudobným, je poskytnúť im prácu, ktorá je zisková (užitočná). Poskytovanie práce bez

primeranej tvorby ďalšieho tovaru, ako napríklad nerentabilné, štátom vytvorené pozície nepomôžu nikomu.

Na záver by som len chcel dodať, že táto úvaha nemá za cieľ haniť ľudí, ktorí sa naozaj bez vlastného zavinenia ocitli v zlej situácii, ani odsudzovať solidaritu. Ale solidarita a pomoc jeden druhému, by mala byť vždy dobrovoľná a osobná, pretože keď sa do toho zapojí štát, tak sa z toho veľmi rýchlo stane boj o moc a peniaze ľudí a snaha o reálnu pomoc je odsunutá do úzadia.